

Cuma Sohbeti sayfası Adıyaman İl Müftülüğü tarafından hazırlanmaktadır.

CUMA
SOHBETİCUMA
SOHBETİ

DİN İSTİSMARININ ÇEŞİTLİ ŞEKİLLERİ VE DİNİ DUYGULARIN İSTİSMARI

İstismar

İstismar kelimesi, dilimize sömürü kelimesinin karşılığı olarak Arapça'dan geçmiştir. İstismarın çok sayıda çeşidi olmakla beraber bu yazımızda din istismarı yani, dini duyguları istismar üzerinde yoğunlaşmak istiyorum.

Din istismarı; iyi niyetli ve dindar insanların dini duygularını kullanarak, dinin emir ve yasaklarını kişisel veya toplumsal çıkar aracı haline getirmek şeklinde tarif edilebilir. Kısaca tarif etmek gerekirse, Allah rızası gözetilmeden yapılan her iş ve ibadet din istismarıdır.

Tanımların dar kalıplarından sıyrılıp, hayatın içinden tarifler ve hayatta karşılığı bulan istismar örnekleri vermek daha faydalı olacaktır.

Öncelikle din istismarını tarif etmek için anahtar kelimeler olan; münafık, nifak, riya, gösteriş kelimelerinin bilinmesi gerekmektedir.

Münafık

Allah, Kur'an-ı Kerim'de insanları inanç açısından mümin, kâfir, müşrik ve münafık olmak üzere dört gruba ayırmıştır. Kur'an-ı Kerim bu grupların en tehlikelisinin münafıklar olduğunu ifade eder. Münafık inandırdığı halde inanmış gibi görünerek hem inananları hem de kendisini aldatır.

Kâfirlerde bile bulunmayan bir takım hususlar münafıklarda bulunmaktadır. Münafıklar casus gibi her toplumda kendisini gizleyip topluma karışarak insanları aldatırlar. Kâfirin ise durduğu yer bellidir. Bu yönüyle kâfir münafığa göre daha karakterli münafık ise, karaktersizdir. Kâfirin safı belli olduğundan küfrünü gizleyip insanları kandırma gereği duymazken; münafık en basit dünyalık menfaat için insanları kandırmaktan geri durmaz. Onun için her münafık kâfirdir; fakat her kâfir münafık olmayabilir. Münafıklar dini en çok istismar eden zümre olduğundan Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır: "Şüphesiz ki münafıklar, cehennem ateşinin en aşağı tabakasındadırlar. Onlara hiçbir yardımcı da bulamazsın." (Nisa suresi, 145. Ayet)

Riya ve Mürailik

Allah rızası gözetilmeden başka amaçlar ile yapılan her işin bir sömürü yani, istismar olduğunu ifade ettik. Dost pazarda görsün mantığı ile hareket ederek iyi Müslüman/iyi insan desinler diye Allah'ın rızasını değil de insanların rızasını kazanmak amacıyla yapılan her hareketin amacı dini duyguları istismardır.

Dinin ahlak ve sosyal münasebet yönünü yaşamayan kişinin dindar imajı oluşturmak amacıyla işyerine astığı

bir levha; elinde taşıdığı tespih, başına koyduğu takke, cebinde taşıdığı matbu dua kâğıtları, soy seçeresi ve daha saymadığımız birçok nesne ve fiil sömürünün birer aracı haline dönüşebilir.

Tahsil ettiği İslami ilimleri dünya menfaati için araç haline getirenler; kendisini Allah'ın yanında seçkin/seçilmiş olduğunu ifade ve iddia edenler; alkışlanmak ve takdir edilmek arzusu ile hakikatlerin üstünü örtenler; ihtiyacı olmadığı halde dilenenler, dini duygular ile insanları aldatanların hepsi din istismarcısı olarak sayılabilir.

Allah'ı Şahit Tutmak

Yaptığı alışverişte muhatabının güvenini kazanmak, alacağı veyahut satacağı ürünün fiyatını etkilemek adına Allah'ı şahit tutup sonra aksi durum sergilemek de dini istismarın çerçevesi içinde değerlendirilmelidir. Bu nedenle Resulullah (sav) : "Cennet yüzünü görmeyecek üç zümre insandan birinin de Allah'ın adını kullanıp yalan yere yemin ederek ticaret malını iyi bir fiyata satan kişi olduğunu ifade etmiştir." (Müslim, İman, 171)

Allah Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır : "Allah, boş bulunarak ettiğiniz yeminlerle sizi sorumlu tutmaz. Ama bile bile yaptığınız yeminlerle sizi sorumlu tutar. Bu durumda yeminin kefareti, ailenize yedirdiğinizin orta hâlisinden on yoksulu doyurmak yahut onları giydirmek ya da bir köle azat etmektir. Kim (bu imkânı) bulamazsa, onun kefareti üç gün oruç tutmaktır. İşte yemin ettiğiniz vakit yeminlerinizin kefareti budur. Yeminlerinizi tutun. Allah, size ayetlerini işte böyle açıklıyor ki şükredesiniz." (Maide suresi 89. Ayet)

Allah (c.c.) bu ayet ile anlaşmalarını sağlamlaştırmak amacıyla dini duyguları kullananların yani, Allah'ın ismini anarak yapılan akitlerin yerine getirilmesini, yerine getirilmediği takdirde kefaretlarının ödenmesi hususuna dikkatleri çekerek insanları Allah ile aldatmanın cezasız kalmaması gerektiğini ifade etmektedir.

Günümüzde,

Kucağında bebeği ile Allah rızası için bir ekmeğ parası sloganını kullanarak cami avlusunda dilenen ve dindar, merhametli insanlardan aldığı paraları banka hesaplarına yatırıyorlar;

Müslümanların kesecekleri kurbanlara ve kestikleri kurbanların derilerine talip olup, yurt ve pansiyonlarda fakirlere yardımcı oluyoruz söylemleri ile kendileri ve aidiyet duydukları gruplarının menfaati için yardım

topluyorlar;

İslami edep, iffet ve tesettür ile hiçbir ilgisi olmadığı halde kapital düzeni, lüks yaşamı Müslümanlara özendirmek ve bunu da güya kaliteli dindarlık gibi benimsetmek amacıyla Kur'an-ı Kerim ve İslam medeniyetinin kavramlarını kendi çıkarları uğruna dergi, gazete, mağaza ve markalarında fütursuzca kullananlar;

Çörek otunun, sabunun, kremin, dini kitapların, elbisenin satışını arttırmak amacıyla Hz. Resulullah'ın sözünü reklam aracı olarak kullananlar;

Erkek hegemonyasını sağlamlaştırmak amacıyla ayet ve hadisleri referans alarak din adına kadın cinsiyetini ötekileştiren, tahkir ve taşgir edenler;

İslam dininde kadının değerini ve konumunu ifade amacıyla feminizmin referanslarını alıp Allah'ın emirleri ve dini değerlermiş gibi anlatanlar;

Akıl, gönül ve vicdanları ile Hakkın yanında olması gerekirken Haktan uzak duran, Hakkı söylemesi gerekirken susan, susması gereken yerde dalkavukluk yapanlar dini istismar örneklerinden sadece bir kaçırdır...

Sonuç olarak söylemek gerekirse, insanın olduğu her yerde din vardır. Çünkü dinin muhatabı insandır. İnsanın fitraten duygusal bir varlık olması, dinin rahmet ve merhamet gibi ulvi değerlerinin din istismarcıları tarafından dini duyguların istismarı şeklinde tarihin her döneminde rütbe, makam, mevki, şöhret, maddi kazanç sağlamak amacıyla çeşitli cemaatler ve tarikatlar aracılığıyla kullanıldığına şahit olmaktayız. Ve bunun sonucunda değişik din ve dini duyguların istismar şekilleri, kişilik tipleri ortaya çıkmaktadır. Kur'an ve Sunnet örnekliğinden uzak bir hayat bu istismarın yani dini duyguların istismarının, Müslümana yakışmayan kişilik tiplerinin çok daha rahat yapılmasını sağlamaktadır. Bunun önüne geçmek, Kur'an'ın bilgi, iman, ahlak üçlüsünün üzerine oturduğu rahmet, merhamet, şefkat gibi yüce değerlerin anlam evresini bilmekten ve Hz. Peygamber (sas)'in bu dini duyguları anlama ve yaşama örnekliğinden geçmektedir. O halde yapılması lazım gelen, dini, dini değerleri, birinci elden; Kur'an'dan okumak ve Hz. Peygamber'in örnek yaşamını kendimize düstur edinmektir. Kur'an ve Hz. Peygamber çerçevesinde dini bir yaşayış dinin, dini duyguların istismarı önünde en büyük setir.

M. AH ÇETİNKAYA
Çelikhhan İlçe Vaizi